

konden zij zich 'vrijwillig verbeteren'. Daarvan is sprake als iemand schriftelijk laat weten welk bedrag aan inkomstenbelasting niet is betaald. Dat noemen we de inkeerregeling. Er stond een boete op inkeren, maar deze was aanzienlijk lager dan het te betalen bedrag bij niet-vrijwillig melden.

De regeling bestond vele jaren en is verscheidene keren gewijzigd. Voor zwartsparenders (buitenlands vermogen) is de huidige inkeerregeling per 1 januari 2018 afgeschaft.

Sinds 2002 hebben circa 33.000 inkeerders zich gemeld. Er is over circa 9 miljard zwart vermogen ingekeerd, met een opbrengst van ruim 2 miljard euro. Dit is exclusief de geschatte opbrengst en het ingekeerde vermogen van de inkeerders die nu nog in behandeling zijn.

De grootste toeloop was in de periode 2 september 2013 – 1 juli 2014 toen er boetevrij kon worden ingekeerd. Maar ook na deze datum bleef er een gestage, weliswaar kleinere, stroom van inkeerders zich melden. Het gemiddelde ingekeerde vermogen bedraagt circa 300.000 euro per persoon, met een gemiddelde eenmalige belastingopbrengst van circa 65.000 euro.

De resultaten van al deze projecten

In totaal hebben de projecten binnen het programma een flinke opbrengst opgeleverd. Het gaat in totaal om belasting+boete+heffingsrente van enkele miljarden. Daarbij zijn enkele tienduizenden belastingplichtigen betrokken. Het mag duidelijk zijn dat de maatschappelijke en politieke verontwaardiging met betrekking tot belastingontduiking groot is. Het is 'not done'.

Dat de aanpak van de Belastingdienst niet altijd direct tot resultaat leidt is gebleken uit het in 2001 gestarte KB-Lux project. Recent is daarover in het Algemeen Dagblad gepubliceerd hoe na een 15-tal jaren de Belastingdienst er toch in slaagt om de relevante stukken te verkrijgen. De betrokken belastingplichtigen die jarenlang hebben ontkend en geweigerd lopen nu toch tegen de lamp.

Door te weigeren of ontkennen hebben zij jarenlang in onzekerheid verkeerd. Zij hebben in die jaren veel tijd, energie en kosten in procedures gestoken. Toch lopen zij uiteindelijk het risico op hogere aanslagen, meer boetes en mogelijk strafrechtelijke vervolging.

Kortom, de Belastingdienst maakt duidelijk dat dit gedrag uiteindelijk niet loont.

Multilaterale samenwerking in het internationale belastingrecht

door Dirk Broekhuijsen

Momenteel bestaat het internationale belastingrecht uit veel bilaterale belastingverdragen. Deze verdragen zijn verouderd en behoeven aanpassing. De maatschappij verwacht, na de Panama en Paradise Papers, dat er regels worden gemaakt waarmee belastingontwijking kan worden voorkomen. Maar tot nu toe is het lastig gebleken om nieuwe regels snel en onder gelijke concurrentievoorwaarden in de bilaterale belastingverdragen te implementeren. Een multilateraal belastingverdrag lijkt daarom een veelbelovende en voor de hand liggende oplossing om belastingontwijking tegen te gaan.

Dirk Broekhuijsen

Dirk Broekhuijsen is Tax Talent Trainee bij de Belastingdienst.

Promotieonderzoek over multilaterale belastingssamenwerking

Ik heb in het kader van mijn promotieonderzoek aan de Universiteit Leiden een antwoord gezocht op de vraag of landen, met behulp van een multilateraal belastingverdrag, hun bilaterale belastingverdragen snel en onder gelijke concurrentievoorwaarden kunnen moderniseren.¹

Op basis van twee perspectieven heb ik naar multilaterale samenwerking in het internationale belastingrecht gekeken. Het eerste perspectief dat ik heb gebruikt, is normatief: ik betoog dat de inhoud van een multilateraal belas-

¹ Zie: D.M. Broekhuijsen, A Multilateral Tax Treaty: Designing an Instrument to Modernise International Tax Law, E.M. Meijers Instituut (Leiden 2017), <http://hdl.handle.net/1887/57407>. Een handelseditie verschijnt bij Kluwer Law International in april.

tingverdrag in ieder geval procedureel rechtvaardig tot stand moet komen. Anders bestaat het risico dat uitkomsten bij voorbaat als oneerlijk worden beschouwd. Het tweede perspectief is realistisch. Hierin poog ik de omstandigheden te achterhalen waaronder landen bereid zijn multilaterale regels af te spreken. Multilaterale afspraken zijn binnen het internationale belastingrecht wel degelijk mogelijk. Maar wat met een multilateraal belastingverdrag kan worden bereikt, mag niet worden overschat.

Een multilateraal belastingverdrag als procesafspraken

Uit deze twee perspectieven volgt dat een multilateraal verdrag belastingontwijking niet gauw zal oplossen. Dit is, volgens mij, ook een reële inschatting van het effect dat het Base Erosion and Profit Shifting (BEPS) Project op de internationale praktijk zal hebben. De uitkomsten van het BEPS-Project, waarvan enkele middels het Multilaterale Instrument in de bilaterale belastingverdragen zullen worden geïmplementeerd, zijn geen "quick fix" waarmee belastingontwijking geheel zal worden tegengegaan. Daarom moet de focus worden verlegd: in plaats van te zoeken naar inhoudelijke oplossingen, moet er eerst worden gekeken naar de duurzaamheid van het proces, naar de manier waarop die inhoudelijke oplossingen tot stand komen. Pas als het proces eerlijk verloopt, bestaat er een kans dat landen een samenwerkingsprobleem, zoals belastingontwijking, kunnen oplossen.

Juist op het vlak van het proces valt er met een multilateraal belastingverdrag relatief veel winst te behalen. Een multilateraal belastingverdrag kan discussies over de inhoud van het internationale belastingrecht faciliteren. Ook kan het worden gebruikt om wijzigingen sneller in de bila-

terale belastingverdragen te implementeren. Met een multilateraal belastingverdrag kan, met andere woorden, duurzame samenwerking ten aanzien van belastingontwijking worden georganiseerd. Hiervoor is het noodzakelijk dat:

- (i) discussies terugkerend plaatsvinden in een daarvoor bestemd forum, zodat landen de voordelen van samenwerking op de lange termijn kunnen afzetten tegen de kosten en baten van hun handelen op de korte termijn;
- (ii) op bestaande gedeelde uitgangspunten wordt voortgebouwd (de gedachte hier is dat nieuwe normen nooit "plots" tot stand komen, maar zich geleidelijk ontwikkelen);
- (iii) gedeelde uitgangspunten in rechtsnormen worden gegoten, zodat discussies niet telkens opnieuw hoeven te worden gevoerd.

Een centrale eigenschap van een procesafpraak met deze kenmerken is dat alle landen, op basis van transparantie en gelijkheid, aan de besluitvorming kunnen deelnemen. Een dergelijke procesafpraak wordt door landen gebruikt om samen te werken tegen de opwarming van de aarde (het VN-Klimaatverdrag).

Toekomst

Een multilaterale overeenstemming zal belastingontwijking niet geheel voorkomen, al was het maar doordat tariefconcurrentie, een belangrijke (zo niet de belangrijkste) oorzaak daarvan, zal blijven bestaan. Maar de alternatieve oplossingen zijn minder aantrekkelijk. Of belastingconcurrentie tussen landen neemt toe, waardoor we op de lange termijn de winstbelasting moeten afschaffen om aantrekkelijk te blijven, ofwel het internationale belastingrecht verwordt tot een woud van unilaterale antisubsidie-regels. Een multilateraal verdrag als procesafpraak, als een forum voor discussies, lijkt een aantrekkelijker uitweg.

Symposium VHMF

Dinsdag 17 april 2018

De Januskop van Belastingen

Het dilemma in... (h)eerlijke belastingheffing!?

